

Практическая значимость. Результаты научного исследования составляют методологическую основу для разработки предложений по укреплению позиций Украины в системе международных торговых отношений и повышения устойчивости к современным вызовам углубления глобализированной бизнес-среды. Табл.: 2. Илл.: 4. Библиогр.: 29.

Ключевые слова: глобальная экономика; глобализация; трансформации глобальной экономики; экономическое развитие стран; международная торговля; мировой рынок.

Куцмус Наталия Николаевна – доктор экономических наук, доцент, доцент кафедры международных экономических отношений и европейской интеграции, Житомирский национальный агроэкологический университет (г. Житомир, Старый бульвар, 7)

E-mail: kutsmusn@ukr.net

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0001-9756-7019>

Прокопчук Оксана Андреевна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры международных экономических отношений и европейской интеграции, Житомирский национальный агроэкологический университет (г. Житомир, Старый бульвар, 7)

E-mail: poliox@ukr.net

Усюк Татьяна Викторовна – кандидат экономических наук, доцент кафедры международных экономических отношений и европейской интеграции, Житомирский национальный агроэкологический университет (г. Житомир, Старый бульвар, 7)

E-mail: usjuktanja@gmail.com

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-1809-0502>

Стаття надійшла до редакції 16.03.2020 р.

Фахове рецензування: 20.03.2020 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Куцмус Н. М., Прокопчук О. А., Усюк Т. В. Україна в системі глобальної економіки: торговельний аспект. *Економіка АПК*. 2020. № 4. С. 94 – 104. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202004094>

Kutsmus, N. M., Prokopchuk, O. A. @ Usiuk, T. V. (2020). Ukraine v systemi hlobalnoi ekonomiky: torhovelnyi aspekt [Ukraine in the system of the global economy: trade aspect]. *Ekonomika APK*, 4, pp. 94 – 104 [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202004094>

*

УДК 338.439.63:330.567.222

JEL Classification: Q17

DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202004104>

Б.В. ДУХНИЦЬКИЙ, кандидат економічних наук

Тенденції споживання харчових продуктів у світі

Мета статті – визначити кількісні та якісні показники загального й індивідуального споживання основних груп продуктів харчування у світі, його регіонах і окремих країнах за останні десятиліття.

Методика дослідження. Використано методи: теоретичного узагальнення – для опису типових тенденцій на глобальному продовольчому ринку; аналізу і синтезу – для розгляду головних показників споживання продуктів харчування та узагальнення отриманих висновків; порівняльної оцінки – для зіставлення статистичних даних у динаміці та стосовно регіональних продовольчих ринків; історичний – для оцінки структурних змін у світовому споживанні; графічний і табличний – для оптимізації наведених у статті інформаційних і цифрових результатів.

Результати дослідження. Проаналізовано кількісні зміни споживання продуктів харчування з 1961-го по 2017 р. у світі та його географічних регіонах, розглянуто енергетичну цінність сучасного раціону типового мешканця планети з виділенням її складових рослинного і тваринного походження, наведено характеристику показників споживання в ключових країнах кожного географічного регіону, досліджено диференціацію витрат на органічну продукцію залежно від купівельної спроможності покупців, виконано порівняння узагальнених показників у світі з відповідними даними по Україні.

Елементи наукової новизни. Встановлено причини змін в індивідуальному споживанні визначених груп харчових продуктів та їх наслідки для функціонування глобального, регіональних та національних агропродовольчих ринків на сучасному етапі й у найближчій перспективі.

© Б.В. Духницький, 2020

Практична значущість. Наведені положення спрямовані на фактичне підтвердження типових тенденцій споживання в усьому світі та знаходження відмінностей окремих його показників при деталізації стосовно визначених регіонів і країн, які можуть бути використані представниками профільних органів влади та бізнесу при оцінці та плануванні їх діяльності, особливо у пошуку ринків збуту за межами України. Табл.: 2. Рис.: 2. Бібліогр.: 15.

Ключові слова: споживання; харчові продукти; регіони; історичні дані; тенденції; порівняння.

Духницький Богдан Володимирович - кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу економіки аграрного виробництва та міжнародної інтеграції, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки» (м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10)
E-mail: duhnitsky@faust.kiev.ua
ORCID iD <http://orcid.org/0000-0002-5521-5602>

Постановка проблеми. Глобальний продовольчий ринок розвивається відповідно до тенденцій у світовій економіці, тому переважно відображає притаманні їй закономірності в конкретному історичному періоді. Посилення процесів глобалізації та міжнародної інтеграції призвело не лише до очевидних економічних перетворень, а й зумовило зміни споживчих вподобань у різних регіонах планети. Люди зі зростанням власних доходів стали споживати більше, а також урізноманітнювати своє харчування під впливом популярних дієтичних трендів, активно впроваджувати у повсякденне меню нетипові страви для місцевої кухні. Хоча в цілому їжа, як і раніше, може бути рослинного походження - зерно, фрукти, овочі, картопля, тваринного походження - молоко, м'ясо, яйця, риба, або продуктом промислової переробки - цукор, олія.

Оскільки постійно збільшується і населення планети, це неминуче призводить до нарощування валових показників споживання всіх груп агропродовольчої продукції. При цьому глобальний попит виражається не лише в кількісних одиницях, а й у здатності того чи іншого продукту задовольнити поживну, енергетичну або смакову цінність для конкретного споживача. Виходячи з цього, виробники харчових продуктів дуже часто розглядають продовольчий ринок окремого географічного регіону або країни як сукупність окремих сегментів з різними уподобаннями, диференційованими попитом та платоспроможністю населення. Тому зараз з'являється все більше можливостей для дрібних і середніх сільськогосподарських виробників із вузькою спеціалізацією зайняти свою унікальну нішу на внутрішньому та закордонному ринках.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Глобальний продовольчий ринок досліджували у своїх публікаціях вітчизняні вчені-аграрники, зокрема: О.Г. Білорус [2], В.І. Бойко [3], В.І. Власов [2, 4], Ю.О. Лупенко [6, 10], М.І. Пугачов [10], П.Т. Саблук [2], М.П. Сичевський [8], О.М. Шпичак [6] та ін.

Інформаційний супровід згаданої тематики здійснюють у своїх звітах та повсякденній роботі українські [1, 5, 9] та міжнародні [11-15] профільні установи.

Мета статті - визначити кількісні та якісні показники загального й індивідуального споживання основних груп продуктів харчування у світі, його регіонах і окремих країнах за останні десятиліття.

Виклад основних результатів дослідження. В усіх ключових аспектах світовий продовольчий ринок дуже змінився, адже відчутно поліпшилися маркетингові й логістичні підходи, а стрімкий розвиток інформаційних технологій додав йому набагато вищої мобільності. Статистичні дані свідчать про загальне зростання споживання у світі та його регіонах [2, 4, 10-12]. Наприклад, з 1961-го по 2017 р. використання зерна для продовольчих потреб збільшилося від 393 до 1297 млн т, а м'яса - від 70 до 314 млн т (рис. 1).

Однак найочевиднішою причиною кількісного збільшення споживання продовольчих продуктів стало зростання населення, що відзначалося в усіх частинах світу [11]. Тому за аналізований період майже всюди у декілька разів виросло споживання основних груп агропродовольчої продукції (табл. 1). Зокрема, в азійських країнах у 1961 р. було спожито 36 млн т фруктів, а вже у 2017 р. - 324 млн т; разючою тут також слід визнати різницю стосовно продукції тваринництва, в тому числі молока - від 37 до 279 млн т. В Африці за цей час найбільше зростання відбулося щодо овочів - від 11 до 75 млн т, картоплі - від 2 до 19 млн т, риби і морепродуктів - від 1 до 12 млн т. Жителі Північної Америки у своєму раціоні стали з-поміж іншого більше вживати «класичних» продуктів для громадян з високими доходами - овочів (від 19 до 41 млн т) і м'яса (від 18 до 43 млн т). У Південній Америці основне зростання припало на зернові - від 15 млн т у 1961 р. до 57 млн т у 2017 р., рослинну олію - від 1 до 7 млн т і м'ясо - від 6 до 34 млн т за вказаний період.

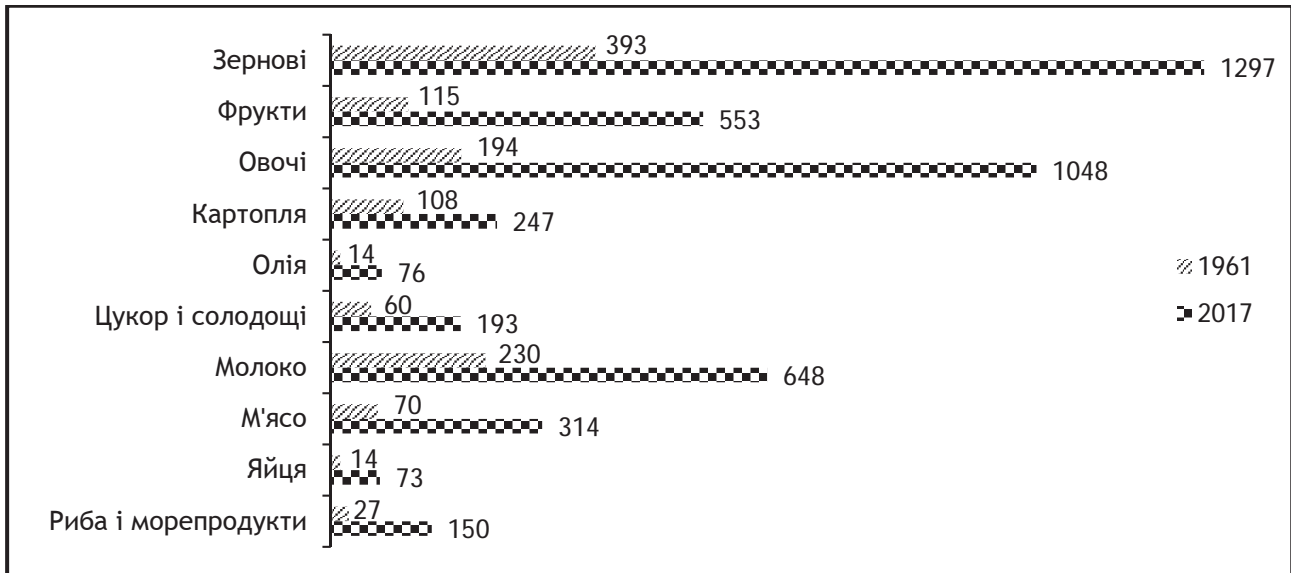

Рис. 1. Світове споживання основних груп продовольства, млн т

Джерело: Сформовано автором на основі [11].

Проте найцікавіші зміни споживання відбулися в Європі. Це єдиний регіон, де навіть приріст населення не вплинув на зниження абсолютних показників споживання зерна (від 108 млн т у 1961 р. до 99 млн т у 2017 р.)

та картоплі (від 74 до 59 млн т відповідно). Натомість синхронно збільшувалися в межах 1,5-2 разів обсяги споживання європейцями інших продуктів [11].

1. Споживання основних груп продовольства в різних регіонах світу, млн т

Група продовольства	Азія		Африка		Європа		Північна Америка		Південна Америка	
	1961	2017	1961	2017	1961	2017	1961	2017	1961	2017
Зернові	206	883	34	182	108	99	18	40	15	57
Фрукти	36	324	12	70	32	57	16	33	13	43
Овочі	100	806	11	75	55	87	19	41	6	22
Картопля	16	133	2	19	74	59	11	19	5	12
Цукор, солодощі	17	79	3	19	21	40	11	25	6	18
Олія	4	38	1	10	5	12	2	7	1	7
Риба, морепродукти	13	107	1	12	9	16	3	8	1	4
Яйця	3	49	0	3	6	9	4	6	1	4
Молоко	37	279	8	39	111	161	55	89	12	53
М'ясо	9	144	4	19	31	58	18	43	6	34

Джерело: Сформовано автором на основі [11].

Для глибшого розуміння досліджуваного питання дещо інформативнішим показником буде споживання вибраних продовольчих продуктів на одну особу, яке демонструє зміну індивідуальних уподобань упродовж аналізованого періоду. Якщо розглядати в загальному, то типовий мешканець нашої планети з 1961-го по 2017 р. у середньому став їсти більше різної за походженням їжі, крім картоплі [11]. Найвідчутніше зростання індивідуального споживання стосується фруктів, овочів і м'яса (рис. 2).

У країнах Азії та Африки за аналізований період середнє індивідуальне споживання

зросло по всіх групах продуктів, в Європі знизилась обсяги спожитих на одну особу зерна і картоплі за позитивної динаміки щодо інших продовольчих товарів. У Північній Америці нижчими стали показники по двох тваринницьких продуктах - молоку і яйцях, хоча для решти груп зафіксовано підвищення, а в Південній Америці на фоні загального зростання негативна різниця при порівнянні даних 2017 р. з 1961-м стосувалася лише картоплі (табл. 2). Цікаво виглядають зміни уподобань мешканців Океанії. Вони майже не змінили особисте споживання продуктів переробки зернових, дещо менше стали їсти фруктів

(відчутне зниження відбулося після 2010 р.), зменшили в раціоні кількість солодоців, мо-

лока і яєць, при цьому значно більше харчуючись овочами і використовуючи для кулінарних потреб рослинну олію [11].

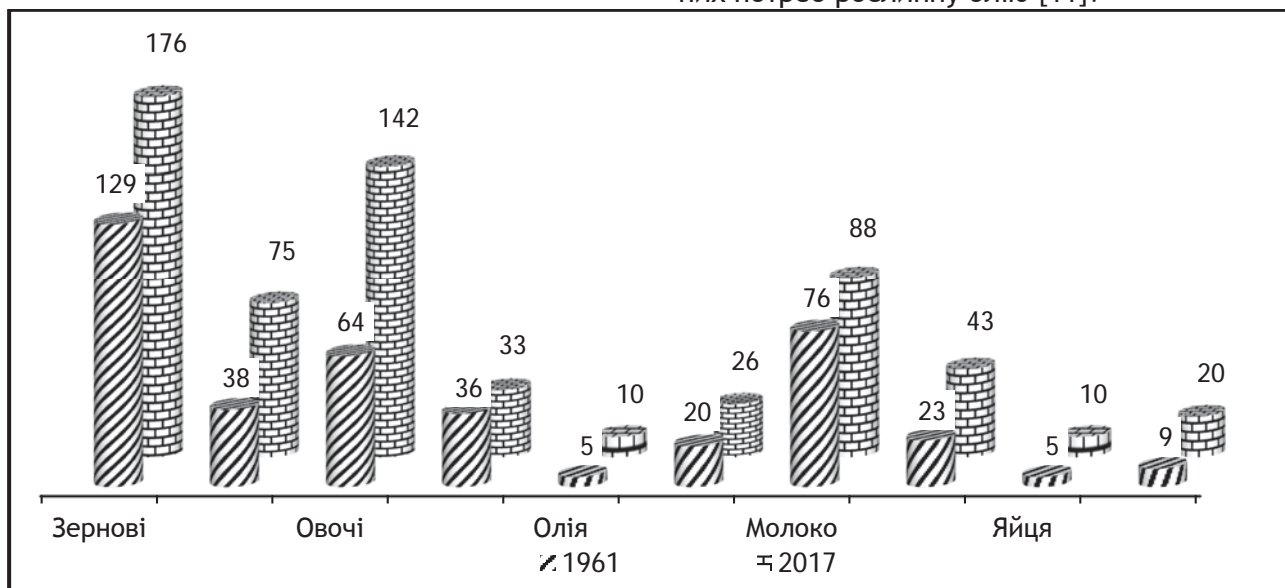

Рис. 2. Середнє споживання основних груп продовольства у світі на одну особу, кг/рік

Джерело: Сформовано автором на основі [11].

2. Споживання основних груп продовольства в різних регіонах світу на одну особу, кг/рік

Група продовольства	Азія		Африка		Європа		Північна Америка		Південна Америка		Океанія	
	1961	2017	1961	2017	1961	2017	1961	2017	1961	2017	1961	2017
Зернові	122	197	127	163	168	133	87	110	101	135	101	103
Фрукти	21	72	45	63	49	77	78	90	83	102	74	72
Овочі	59	180	42	67	85	116	92	112	40	53	63	90
Картопля	9	30	6	17	115	80	51	54	32	28	39	45
Цукор, солодоці	10	18	11	17	32	54	52	69	40	44	53	49
Олія	3	8	5	9	8	16	12	20	5	16	3	20
Риба, морепродукти	8	24	5	10	14	21	13	22	5	10	15	27
Яйця	2	11	1	2	9	12	17	15	4	9	12	8
Молоко	22	62	30	35	171	216	264	245	81	126	220	187
М'ясо	5	32	13	17	47	78	88	120	39	81	100	112

Джерело: Сформовано автором на основі [11].

Ще одним показником для оцінки споживання харчових продуктів слугує добова калорійність раціону однієї людини. Статистичні дані підтверджують, що наш раціон з часом ставав поживнішим. Середнє значення цього показника у світі зросло від 2196 ккал/добу в 1961 р. до 2917 ккал/добу в 2017 р. Зараз основна частка енергії отримується від продуктів рослинного походження (2395 ккал), тоді як тваринницька продукція переважно доповнює раціон (522 ккал). У всіх регіонах світу середньодобова калорійність їжі для однієї людини також збільшилася. Як результат, найбільше енергетичних ресурсів з їжею щодня

отримують жителі країн Північної Америки (3739 ккал), тоді як найменшою поживністю характеризується харчування на африканському континенті – 2598 ккал [11].

Цілком зрозуміло, що важливе значення у формуванні наведених статистичних даних зі споживання належить країнам, які виступають регіональними лідерами. Спільним для них виявилось зростання сумарної добової калорійності раціону, яка в основному забезпечується їжею рослинного походження. Крім того, у Бразилії, Китаї, Єгипті, Мексиці синхронно збільшувалися показники загального та індивідуального річного споживання

[11]. Коротко можна охарактеризувати ключові зміни харчових пріоритетів з 1961-го по 2017 р. в інших країнах:

США - знизилася споживання яєць і молока на одну особу за зростання щодо решти груп продуктів.

Канада - кожен житель в середньому став менше їсти яєць, молока, фруктів і картоплі, збільшивши споживання інших харчів.

Німеччина - при домінуючій динаміці зростання знизилася лише загальне й індивідуальне споживання фруктів, картоплі та яєць.

Великобританія - в цілому зменшилися обсяги споживання яєць, тоді як решти продуктів - зросли, особисте харчування характеризується зниженням по одній половині груп продуктів (картопля, цукор, молоко, риба, яйця) і зростанням - по іншій (зерно, овочі, фрукти, олія, м'ясо).

Австралія - зниження споживання на одну особу зерна, фруктів, цукру, яєць і молока, для решти продуктів цей показник зріс.

Японія - загальна ємність продовольчого ринку збільшилася по всіх продуктах, тоді як по картоплі - зменшилася, індивідуальне споживання переважно зростало, хоча знизилася для зерна, овочів, картоплі та риби.

Індія - помітне зростання (за винятком зменшення споживання цукру на одну особу).

ПАР - зростання для всіх груп продуктів, за винятком зниження індивідуального споживання овочів, фруктів та молока.

Відмітною особливістю у деяких країнах (Канада, Австралія, Великобританія) стало збільшення калорійності за рахунок їжі рослинного походження при одночасному зниженні цього показника стосовно тваринних продуктів. Єдиною країною з-поміж розглянутих, де спостерігалася протилежна ситуація, стала Японія [11].

У контексті наведених даних цікавим виглядає їх зіставлення з відповідною статистикою по нашій країні. Зрозуміло, що для України неможливо встановити зміни споживчих уподобань за весь досліджуваний період, а лише оцінити нинішню ситуацію за допомогою актуальних цифр [1, 7, 8]. Зокрема, середня добова калорійність раціону українця у 2017 р. (3035 ккал) трохи вища за світову [11]. Дещо більше енергії ми отримуємо як від рослинницьких (2435 ккал), так і від тваринницьких (600 ккал) продуктів. Якщо аналізувати ситуацію щодо споживання на одну особу, то в такому порівнянні за даними 2017 р. відстаємо

відносно зернових і фруктів, переважаємо по овочах, при цьому найразючіша в рослинницьких продуктах різниця за картоплею - 131 кг/рік в Україні проти 33 кг/рік у світі. Якщо споживання рослинної олії знаходиться на одному рівні, то цукру і солодоців одним українцем теж споживається набагато більше - 66 кг/рік проти 26 кг/рік у світі. Стосовно продуктів тваринного походження, то по м'ясу цифри приблизно однакові, у нас більше споживання яєць, але відставання щодо риби і морепродуктів (12 кг/рік проти 20 кг/рік), тоді як помітне переважання по молоку (146 кг/рік проти 88 кг/рік) [11].

Наочне підтвердження диференціації фактичного споживання по регіонах планети забезпечує органічна продукція, оскільки тут досить чітко помітна різниця в платоспроможності покупців [3, 5, 6, 9, 13-15]. За 2018 р. у Північній Америці витрати на органічну їжу на одну особу в середньому становили 120 євро, в Європі - 51 євро, тоді як в Азії - 2 євро, а в Африці, зрозуміло, найменше - лише 0,01 євро. Як результат, для світу цей показник знаходився на рівні 13 євро/рік, тоді як Україна виявилася серед країн із дуже низькими витратами на органічні продукти - близько 1 євро/рік на одну особу [15].

Незважаючи на динаміку зростання показників споживання в цілому у світі, існує закономірність між економічним розвитком країни або географічного регіону та уподобаннями споживачів. Жителі багатших країн можуть собі дозволити вибір ширшого асортименту продукції, яка через значну вартість буває недоступна у країнах з низькими доходами. З урахуванням цих аспектів Україна випереджає держави з невисокими доходами, проте поступається перед високорозвинутими країнами, маючи відповідні цифри споживання на рівні середньосвітових. Нові уподобання щодо популяризації окремих дієт або способів харчування мають обмежене поширення в Україні, оскільки для більшості населення ще не досягнуто задовільного рівня кількісних обсягів споживання продуктів.

Висновки. Швидке зростання населення планети за останні десятиліття призвело до збільшення глобального попиту в декілька разів на всі основні групи продуктів харчування. При цьому індивідуальне споживання змінилося не так відчутно, адже далася взнаки різниця у соціально-економічному розвитку регіонів. Однак загальносвітові тенденції пошири-

лися повсюдно, тому найпомітнішим виявилося збільшення в раціоні людини фруктів, овочів та м'яса. Харчування стало поживнішим, люди з їжею отримують зараз більше енергії. Разом із тим мешканці багатших Європи і Північної Америки можуть дозволити собі харчуватися краще і різноманітніше, ніж жителі не настільки розвинутих країн Африки. Крім того, в країнах і регіонах з вищими доходами на одну особу раніше стався процес кількісного насичення раціону, який на сьогодні замінюється сучасними дієтами і вибором на користь здорової їжі, зокрема органічної.

Список бібліографічних посилань

1. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_bsoph2018_pdf.pdf.
2. Білорус О. Г., Зубець М. В., Саблук П. Т., Власов В. І. Глобальна продовольча безпека. Київ : ННЦ ІАЕ, 2009. 486 с.
3. Бойко В. І. Продовольча безпека України в контексті глобалізації проблеми. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2007. 30 с.
4. Власов В. І. Глобалістика: історія, теорія : монографія. В 2 т. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2012. Т. 2. 856 с.
5. Державна служба статистики України. URL : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Методичні рекомендації щодо оцінки ємності внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції та продовольства / [Шпичак О. М., Лупенко Ю. О., Жук В. М. та ін.] ; за ред. О. М. Шпичака. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2015. 56 с.
7. Продовольча безпека в Україні у 2017 році. Огляд основних індикаторів. URL : <http://edclub.com.ua/analytika/prodovolcha-bezpeka-v-ukrayini-u-2017-roci-oglyad-osnovnyh-indykatoriv>.
8. Сичевський М. П. Глобальна продовольча безпека та місце України в її досягненні. *Економіка АПК*. 2019. № 1. С. 6-17.
9. Федерація органічного руху України. URL : <http://www.organic.com.ua>.
10. Формування глобального і регіонального ринків сільськогосподарської сировини та продовольства : монографія / [Ю. О. Лупенко, М. І. Пугачов, Б. В. Духницький та ін.] ; за ред. Ю. О. Лупенка, М. І. Пугачова. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2015. 320 с.
11. FAOSTAT. URL : <http://www.fao.org/faostat/en>.
12. OECD-FAO Agricultural Outlook 2019-2028. URL : <http://www.fao.org/3/ca4076en/ca4076en.pdf>.
13. The State of Food Security and Nutrition in the World 2018. URL : <http://www.fao.org/3/I9553EN/i9553en.pdf>.
14. The State of Food Security and Nutrition in the World 2019. URL : <http://www.fao.org/3/ca5162en/ca5162en.pdf>.
15. The World of Organic Agriculture 2020. URL : <https://www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2020/pdf.html>.

Структурні зміни у споживанні не можуть відбуватися швидко, адже це стосується не лише усвідомленого бажання людини, а й її грошових доходів та об'єктивних можливостей продовольчого ринку в межах конкретної території. Тому споживчі пріоритети і в майбутньому уніфікуватимуться, однак випереджаючі тенденції задаватимуться переважно країнами Євросоюзу та регіоном Північної Америки, а вже потім поширюватимуться в інших частинах світу.

References

1. Balansy ta spozhyvannia osnovnykh produktiv kharchuvannia naselenniam Ukrainy. [Balances and consumption of basic food products by the population of Ukraine]. Retrieved from: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_bsoph2018_pdf.pdf [In Ukrainian].
2. Bilorus, O.G., Zubets, M.V., Sabluk, P.T., Vlasov, V.I. (2009). Globalna prodovolcha bezpeka [Global food security]. Kyiv: NNTS IAE [In Ukrainian].
3. Boiko, V.I. (2007). Prodovolcha bezpeka Ukrainy v konteksti hlobalizatsii problemy [Food safety of Ukraine in the context of globalization problem]. Kyiv: NNTS «IAE» [In Ukrainian].
4. Vlasov, V.I. (2012). Globalistyka: istoriya, teoriya: monografiia u 2 t. [Globalistics: History, Theory: monograph]. Vinnytsya: TOV «Nilan-LTD» [In Ukrainian].
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua> [In Ukrainian].
6. Shpychak, O.M., Lupenko, Yu.O., Zhuk, V.M., et al. (2015). Metodichni rekomendatsii shchodo otsinky yemnosti vnutrishnoho rynku silskohospodarskoi produktsii ta prodovolstva [Methodical recommendations for estimation of the capacity of internal agricultural and food market]. Kyiv: NNTS «IAE» [In Ukrainian].
7. Prodovolcha bezpeka v Ukraini u 2017 rotsi. Oglyad osnovnykh indykatoriv. (2018). [Food security in Ukraine in 2017. Key indicators overview]. Retrieved from: <http://edclub.com.ua/analytika/prodovolcha-bezpeka-v-ukrayini-u-2017-roci-oglyad-osnovnyh-indykatoriv> [In Ukrainian].
8. Sychevskiy, M.P. (2019). Globalna prodovolcha bezpeka ta mistse Ukrainy v yii dosiagnenni [Global food security and Ukraine's place in it's achieving]. *Ekonomika APK*, 1, pp. 6-17 [In Ukrainian].
9. Federatsiia organichnogo rukhu Ukrainy [Federation of Organic Movement of Ukraine]. Retrieved from: <http://www.organic.com.ua> [In Ukrainian].
10. Lupenko, Yu.O., Pugachov, M.I., Dukhnytskyi, B.V., et al. (2015). Formuvannia globalnoho i regionalnogo rynkiv silskohospodarskoi syrovyny ta prodovolstva: monografiia [Formation of global and regional markets for agricultural raw and food: monograph]. Kyiv: NNTS «IAE» [In Ukrainian].
11. FAOSTAT. Retrieved from: <http://www.fao.org/faostat/en> [In English].
12. OECD-FAO Agricultural Outlook 2019-2028 (2019). Retrieved from: <http://www.fao.org/3/ca4076en/ca4076en.pdf> [In English].
13. The State of Food Security and Nutrition in the World 2018 (2018). Food and Agriculture Organization of the United Nations. Retrieved from: <http://www.fao.org/3/I9553EN/i9553en.pdf> [In English].
14. The State of Food Security and Nutrition in the World 2019 (2019). Food and Agriculture Organization of the United Nations. Retrieved from: <http://www.fao.org/3/ca5162en/ca5162en.pdf> [In English].
15. The World of Organic Agriculture 2020 (2020). Organic World. Retrieved from: <https://www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2020/pdf.html> [In English].

Dukhnytskyi B.V. World food consumption trends

The purpose of the article is to determine quantitative and qualitative indicators in the total and individual consumption of major food groups in the world, its regions and some countries over the last decades.

Research methods. Methods used: theoretical generalization - for describing typical trends on the global food market, analysis and synthesis - for considering the main indicators of food consumption and summarizing the conclusions, comparative evaluation - for contrasting statistical data in the dynamics and with estimation due to regional food markets, historical - for showing structural changes in world consumption, graphical and tabular - for optimizing the information and digital results in the article.

Research results. Quantitative changes of food consumption from 1961 to 2017 in the world and its geographical regions are investigated, the energy value of a modern diet for typical inhabitant in the world with allocation its components of vegetal and animal origin is considered, the characteristics of consumption indicators in key countries of each geographical region are provided, the differentiation of expenditures for organic products, depending on the purchasing power of buyers, is analyzed, a comparison of generalized indicators in the world consumption with the corresponding data for Ukraine is made.

Scientific novelty. The causes of changes in individual consumption of certain food groups and their consequences for the functioning of the global, regional and national agri-food markets at the present stage and in the near future are identified.

Practical significance. The provisions of the article are aimed at actually confirming typical worldwide consumption trends and identifying differences in individual indicators with detailing about specific regions and countries that can be used by representatives of relevant public authorities and businesses in assessing and planning their activities, especially in finding new markets abroad. Tabl.: 2. Figs.: 2. Refs.: 15.

Keywords: consumption, food, regions, historical data, trends, comparisons.

Dukhnytskyi Bohdan Volodymyrovych - candidate of economic sciences, senior research fellow of the department of agrarian production economics and international integration, National Scientific Centre "Institute of Agrarian Economics" (10, Heroiv Oborony St., Kyiv)

E-mail: duhnytsky@faust.kiev.ua

ORCID iD <http://orcid.org/0000-0002-5521-5602>

Духницький Б.В. Тенденції споживання харчових продуктів в світі

Цель статьи - определить количественные и качественные показатели общего и индивидуального потребления основных групп продуктов питания в мире, его регионах и отдельных странах за последние десятилетия.

Методика исследования. Используются методы: теоретического обобщения - для описания типичных тенденций на глобальном продовольственном рынке; анализа и синтеза - для рассмотрения главных показателей потребления продуктов питания и обобщения полученных выводов; сравнительной оценки - для сопоставления статистических данных в динамике и относительно региональных продовольственных рынков; исторический - для оценки структурных изменений в мировом потреблении; графический и табличный - для оптимизации приведенных в статье информационных и цифровых результатов.

Результаты исследования. Проанализированы количественные изменения потребления продуктов питания с 1961-го по 2017 г. в мире и его географических регионах, рассмотрена энергетическая ценность современного рациона типичного жителя планеты с выделением ее составляющих растительного и животного происхождения, приведена характеристика показателей потребления в ключевых странах каждого географического региона, исследована дифференциация расходов на органическую продукцию в зависимости от покупательской способности потребителей, выполнено сравнение обобщенных показателей в мире с соответствующими данными по Украине.

Элементы научной новизны. Установлены причины изменений в индивидуальном потреблении определенных групп пищевых продуктов и их последствия для функционирования глобального, региональных и национальных агропродовольственных рынков на современном этапе и в ближайшей перспективе.

Практическая значимость. Приведенные положения направлены на фактическое подтверждение типичных тенденций потребления во всем мире и нахождения различий отдельных его показателей при детализации относительно определенных регионов и стран, которые могут быть использованы представителями профильных органов власти и бизнеса при оценке и планировании их деятельности, особенно в поиске рынков сбыта за пределами Украины. Табл.: 2. Илл.: 2. Библиогр.: 15.

Ключевые слова: потребление; пищевые продукты; регионы; исторические данные; тенденции; сравнения.

Духницький Богдан Владимирович - кандидат экономических наук, старший научный сотрудник отдела экономики аграрного производства и международной интеграции, Национальный научный центр «Институт аграрной экономики» (г. Киев, ул. Героев Обороны, 10)

E-mail: duhnytsky@faust.kiev.ua

ORCID iD <http://orcid.org/0000-0002-5521-5602>

Стаття надійшла до редакції 20.03.2020 р.

Фахове рецензування: 26.03.2020 р.

Бібліографічний опис для цитування:

Духницький Б. В. Тенденції споживання харчових продуктів у світі. *Економіка АПК*. 2020. № 4. С. 104 – 110. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202004104>

Dukhnytskyi, B. V. (2020). Tendentsii spozhyvannia kharchovykh produktiv u sviti [World food consumption trends]. *Ekonomika APK*, 4, pp. 104 – 110 [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202004104>

* * *